

מסורת הש"ס

(א) [עין חסד] לקמן קב. ד"ה אלא לאו, (ב) לקמן קבא: (ג) ג"ז שם, (ד) [קמן] עד: (ה) [ולעיל כט, א]. (ו) פסחים כ: וכו'. (ז) לקמן ל"א: (ח) [קמן] ט"ז: (ט) [קמן] ט"ז: (י) [ויאמר עד:].

תורה אור השלם

1. רק הדין לא תאכלו על הארץ השפכנו דברים כי יזכו

גיליון הש"ס

גמ' חיה בקדשים מי איבא. עין יומא סד ע"ה מ"ד דמיתו:

מוסף רש"י

מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני. ראשון לסימן שני. גרסינו, והבי' מביני' ליה סימן ראשון כשנשחט עזר אבר זה בחמה היה בל' להחיר קף בל' כחילה ומשיל' אין חשיבות סימן שני על עז אבר זה אלא לטהור מיד נבלה כדלמא ודכ"ה מנע טרפה שחטה, מי מצטרף סימן ראשון שכל לו לטהר ולהחיר, עס זה שאינו בל' אלא לטהר, להעלו מיהא לטהר הויל' וטעיה שון צדק (קטון פסח סט). ומולחו יפה יפה. יומא מבי' אבר מהי שכל הספיק דמו ללאת וכחמיהו נבלה בחמה, לפי ששכחיהו מיהא נשמה הו' מתאמת ומול' דמו יפה (קטון פסח). וממתיין לה עד שחצא נפשה. דמיהו בל' פלגיה מיתו (פסחין דף סג). מין לאוכל מבהמה קודם שחלף נפשה שהוא בל' נפשה, שנאמר לא תאכלו דם, הדם. וממתיין לרצון בעלמה הו' (קטון פסח). אחד עכ"ר ב' דלוח' הו' ומת' לשרל' הו' אף לעכ"ר ללוח' מיד לשרל' שני לעכ"ר אסור (שם). מסייע ליה לרב אידי. הא דקמי' שאל' העכ"ר מותר מן שאל' הרוצה שיבירא. (שם) בשר או טוב לרפואה (שם) הו' עצמו לר' דם הו' צריך. כל עמיה ועיקרה של שחית' קדשים (שם) הו' לר' (שם) דם שנשפך במים. דם חולין שאין חשון לקבלו ככלי. מבשר. דלחשק למס'. אכל דם קדש מתקבל ככלי וצריך קדש למוחזק ואינו נשפך לאיבוד כמים אינו מכשיר, דלא איתקש למס' (פסחים טז).

שיטה מקובצת

(א) ע"כ לא איבעיא וכו' השתא אחרת: (ב) דהויה כמי שהוציאה מן הבהמה: (ג) ולא אבר במיתה תליא להו מלאת: (ד) על הנשפך במים הו' כמים ומכשיר הסי' (ט) והוא נמי נימא שאני עובדי כוכבים דלאו: (ז) על הטמאים כשהורים בשלמא התם לרבנן אפי' (ח) כיון שבר אבר מן החי אסור לשרל: (ט) וי"ל דמ"מ איסור אבר מן החי ידירוהו משום דבעיא שחיטה ואפי':

מי מצטרף ראשון לשני. הואיל וגם הוא לטהר נשחט או לא ופשיטא התם: אם מצטרף סימן ראשון לסימן שני להחיר שחט כדלמא לא יצטרף עמו לטהר אותו אבר מיד נבלה. ולענין ניקצו בני מעיים נמי תפשוט דמצטרף דלא מהני חילוק לא איחיליד ריעותא: עד כאן לא איבעיא כו'. ואוהשחא אהדרינ' לשמעתינ' דלמרינ' דר' זירא (בב' טז:) מההיא דלעיל מדבעי מהו לטהרה מדי נבלה מכלל דפשיטא ליה דליטירפא נקיצה דניני: לא דר' זירא. ופשיטא ליה לר' זירא דאף בלילה שריא דאין טרפה לחי חיות. והא דבעי רבי זירא לענין טומאה: לרצונו דרצא. דלמא לעיל (בב' טז:) לא אמר ריש לקיש אלא דריאה אכל בני מעיים טרפה מיבעיא ליה לר' זירא אס טהורה מיהא מדי נבלה או לא: מדינ' לקיש. דלמא (בב' טז:) כיון שנחתך קנה הו' ריאה כמנחה דזיקולא שמע מינה אין מומיין עובד כוכבים על בני מעיים משום ריאה בל' דהו' כמי שהוציאה מן הצמחה בעודה מפרקת ועובד כוכבים לאו בשחיטה תלי היתר אכילה דדיה שלא הוצרכה שחיטה אלא ואבר מן החי נאסר להן ואין יוצאה להן מדי אבר מן החי עד שחמות אכל לישראל יתה מדי אבר מן החי ע"י שחיטה: הו' יסביגא קמיה דר' אחא. כי אמר להא מילתא: ולא אמרי ליה. ונחמתי בעצמי ולא הקשימי לו: הו' לאכול כו'. משום דמעלי כדלמא לקמן בסמוך הו'ה שיעריא: מבי' השחיטה. שאני מחוסר הפשט ויכול לחותכו מיד קודם יצאת הנפש וממתיין לה עד שחלף נפשה דלמרינ' בל' דר' זירא (פסחין דף סג). מין שאסור לאכול מן הצמחה קודם שחלף נפשה מ"ל לא תאכלו על הדם: אחד עובד כוכבים כו'. ולא אמרינ' בנתינת תליא מילתא הו'ה אבר מן החי לגבייהו והיינו דלא כר' אחא: ומדיחו יפה יפה. מפני שעדיין נבלה דם ללאת ולא יא: ברתני' בידי' מוטאבז. כלומר בלא נטילה דגורו עליהם להיות שניות. ובגמרא פריך אפילו הוכשרו נמי אין שני עושה שלש' בחולין: הוכשרו בשחיטה. מנו דשריא שחיטה להן בשר מדי אבר מן החי משויא ליה נמי אוכלא לגבי טומאה: גמ' כי לא יא מהן דם כשרה. בממיה. זריקת דם הו' דשריא להו דכתיב (דברים יב) ודם זבחך ישפך והדר והבשר תאכל: שאני מכשיר. אס נפל על הארץ: דם הנשפך במים. הו' כמים: דקיימא לו חיבת הקדש מכשרתן. למיהוי אוכלא ולקבולי טומאה דמניא בפסחים (לה). והבשר (ויקרא יז) לרבות עזים ולזונה דאפי' דלא אוכלא עזים אוכלא: צירוף לר' דכתיב (דברים יב) ונתת הכסף וגו' ואשמועינ' דשני עבדי צהו שלש' דלא כר"מ: כל

דכל דם הנשפך על הארץ שאין מקבלים אותו ככלי כגון דם חיה ועוף הוקש למים צין לענין הכשר צין לענין פטור כסוי אלא דלענין כסוי גלי רחמנא דדם חיה ועוף צהו כסוי אלא כסוי דלא כר"מ: כל

דכל דם הנשפך על הארץ שאין מקבלים אותו ככלי כגון דם חיה ועוף הוקש למים צין לענין הכשר צין לענין פטור כסוי אלא דלענין כסוי גלי רחמנא דדם חיה ועוף צהו כסוי אלא כסוי דלא כר"מ: כל

דכל דם הנשפך על הארץ שאין מקבלים אותו ככלי כגון דם חיה ועוף הוקש למים צין לענין הכשר צין לענין פטור כסוי אלא דלענין כסוי גלי רחמנא דדם חיה ועוף צהו כסוי אלא כסוי דלא כר"מ: כל

דכל דם הנשפך על הארץ שאין מקבלים אותו ככלי כגון דם חיה ועוף הוקש למים צין לענין הכשר צין לענין פטור כסוי אלא דלענין כסוי גלי רחמנא דדם חיה ועוף צהו כסוי אלא כסוי דלא כר"מ: כל

השוחט פרק שני חולין

לג.

מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה. הא דלא חלף דההא קמייתא כגון דחלליה צי טמא כדלמא צפרק כל הבשר (לקמן דף קיג). אי נמי משום דאיידי בבשר בית השחיטה ולא הוצרך להוציא ולקדירה אידי אי נמי מיירי לל' אף ע"ג דלל' לא צעי מלחה שאני הכא שנחתך קודם שחלף נפשה מבי' השחיטה ועדיף מצינרל דלמסיק צפ' כילד גולין (פסחים דף עז:): אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו. משמע דטעמא משום דליכא מדי דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור ומינה דצפרק ארבע מיתות (פסחין דף נט). פריך והא איכא יפת תואר ומשני שאני עובדי כוכבים דלאו צי כיצוס נינהו וה"ל א' שאני עובדי כוכבים דלאו צי שחיטה נינהו כדלמא לעיל ואין להקשות מהא דלמא פרק ד' מיתות (ס' דף נח:) עובד כוכבים ששבת חייב וכן העוסק בתורה דדצבר שהוא מל' לישראל לעשות לא שייך לממר מי איכא מדי דלישראל שרי וכו' ואפי' עובד כוכבים ששבת שני ששבת חייב מכל מקום לא דמי הויל' יש מלות שציה לישראל כמו ששבת ואפי' דבן נח נהרג על העוצרים כדלמא התם וישראל אינו נהרג נהי דפטור מ"מ לא שרי וא"ל דצפרק גיד הנשה (לקמן דף קכ). דפליגי אס נהג אבר מן החי בטמא ואמרינ' מחלוקת בישראל אכל צני נח דברי הכל מזהרין על הטמא כטורין צלמל לרצון אפי' דאין שרל מזהר א' אבר מן החי דטמא מ"מ אסיר ליה משום טמא ולא אשכחא דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור אלא לר' מאיר דלמא דאין נהג אלא צמחה טהורה בל' והא איכא אבר מן החי דמיות ועופות הטורין דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור וכו' תימא דלא חיישין כיון א' דסתם אבר מן החי אסור לישראל א"כ מאי פריך התם צפ' ארבע מיתות (פסחין דף נט). מגול דפחות משוה פרוטה וי"ל דמכל מקום א' אבר מן החי דיהו אסור משום דבעיא שחיטה אפי' דעובד כוכבים אסור צמחהו צפר' וגידי' ועל' וישראל לא יתסר אלא צמחהו צפר' א' אבר מן החי דיהו אסור משום דבעיא שחיטה אפי' דעובד כוכבים אפי' (אבני מעיים): הרוצה שיבירא. כלומר לשון בריא דאכל כמית' נפשה שפך בל' לל' אלא כסוי בידים מסואבות. זה שלא נטל ידיו: ידים שניות הן ואין כסוי מאי קרינ' ידים שניות שהגוף טהור וידים חשבות טמאות אי נגע בשרין כל הגוף טמא אלא איהו שגופו טהור וידיו טמאות שנגע באוכלין טמאין שהאכל ראשון וידיו שניות ואין שני עושה שלש' בחולין: הכא בחולין שלקח בכסף מעשר כר' מה חולין אמרינ' הא יצא מהם דאין נאכלין בידים מסואבות בחולין שלקח בכסף ודלא כר' מאיר כו' דהא

כמים מכשיר כו' וצפרק כסוי הדם (לקמן דף פד). אמרינ' דלא אמרינ' בהמה ככלל חיה לכסוי משום דכתיב על הארץ תשפכנו כמים מה מים לא צעי כסוי אף האי נמי לא צעי כסוי אלא דם חיה עוף דכתיב כסוי לא הו' ככלל תשפכנו כמים ויש לומר אינו מכשיר. הקשה הר"ר יעקב מאורלייני"ש דצפרק כל שעה (פסחים דף כג). פריך והרי דם דכתב רחמנא וכל נפש מכס לא תאכל דם ותנן אלו ואלו מתערבין בזהו ויולין לנחל קדרון ונמכרים לגננין לזבל ומשני אמר קרא על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותר בזהו והשתא היכי דייקי היתר הנאה מחא קרא לר' קדשים הא לא איתקש למס' ויש לומר דמכל מקום כיון דדם חולין שרי בזהו אס' כן אכילה דכתיב גבי דם הו' אכילה נמש. ונ"ע"ה מוספות פסחים דף כג. ד"ה מה: ולמלא

כמים מכשיר כו' וצפרק כסוי הדם (לקמן דף פד). אמרינ' דלא אמרינ' בהמה ככלל חיה לכסוי משום דכתיב על הארץ תשפכנו כמים מה מים לא צעי כסוי אף האי נמי לא צעי כסוי אלא דם חיה עוף דכתיב כסוי לא הו' ככלל תשפכנו כמים ויש לומר אינו מכשיר. הקשה הר"ר יעקב מאורלייני"ש דצפרק כל שעה (פסחים דף כג). פריך והרי דם דכתב רחמנא וכל נפש מכס לא תאכל דם ותנן אלו ואלו מתערבין בזהו ויולין לנחל קדרון ונמכרים לגננין לזבל ומשני אמר קרא על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותר בזהו והשתא היכי דייקי היתר הנאה מחא קרא לר' קדשים הא לא איתקש למס' ויש לומר דמכל מקום כיון דדם חולין שרי בזהו אס' כן אכילה דכתיב גבי דם הו' אכילה נמש. ונ"ע"ה מוספות פסחים דף כג. ד"ה מה: ולמלא

עין משפט
נר מצוה

ע"א מ"י פ"ב מהל' אבות הטומאה הל"ט: עד ב מ"י פ"ז מהל' שחיטה הל"ב סג עשין סג טו"ע יו"ד ס' טו ספיק' צ (סג) שם טו"ע יו"ד ס' טו עשין (צטור): ע"א ג ע"י צמ"י פ"ט מהל' מלכים ומה סגט צוה הכ"מ בל"ג: וע"י צטור יו"ד ס' כ: ע"א ה מ"י פ"א מהל' שחיטה הל"ב טו"ע יו"ד ס' כו עשין צטור: ע"א ה מ"י פ"א מהל' אסורות הל"ג סג שם טו"ע יו"ד ס' כח ספיק' כד: ע"א ו מ"י פ"א מהל' אבות הטומאה הל"ב: ע"א ז מ"י שם פק א' הל"ב: פ' ח מ"י פ"י מהל' טומאת אוכלין הל"ט: ופ"א מהלכות פסולי המוקדשין הל"ה לו [וע"ש]: פ"א ח מ"י פ"י מהל' טומאת אוכלין הל"י: ופ"א מהל' אבות הטומאה הל"ג:

רבינו גרשום

לעולם לא הדר ביה אלא לומר לא אמר דמותר כלומר והא אמר טענה זו דבעי למיהדר: אמר רב אחא בר יעקב שמע מינה מדי' שמעון בן לקיש דלמור ריש לקיש דמקמי דביבירא ליה שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה כשרה דאמרינ' כמו דמנחא דביקולא דמא דהא נמי כיון ששחט הסימין אמרינ' בני מבי' שחטין (בב' כהה אריתן) [בשטן] כמה דמנחא דביקולא דמא: אין מומיין עובד כוכבים עליו (ח) מהיים דלא גמר בהו מיתה ודלא מן החי דמי ולחן אסור אבר מן החי אבל לישראל אבר מן החי מילתא ליה לן בה: תניא דלא כר' אחא בר יעקב. כלומר דחזוין דמומין עובד כוכבים אפי' (אבני מעיים): הרוצה שיבירא. כלומר לשון בריא דאכל כמית' נפשה שפך בל' לל' אלא כסוי בידים מסואבות. זה שלא נטל ידיו: ידים שניות הן ואין כסוי מאי קרינ' ידים שניות שהגוף טהור וידים חשבות טמאות אי נגע בשרין כל הגוף טמא אלא איהו שגופו טהור וידיו טמאות שנגע באוכלין טמאין שהאכל ראשון וידיו שניות ואין שני עושה שלש' בחולין: הכא בחולין שלקח בכסף מעשר כר' מה חולין אמרינ' הא יצא מהם דאין נאכלין בידים מסואבות בחולין שלקח בכסף ודלא כר' מאיר כו' דהא

(א) לטון או אין לו הנגה כלל ונבלה דל' לומר לא אמר דם טרפות לחי חיות דחלי' כ"ל מזהר והא שפלו שאלה וז' לרצונו דר' זירא אמר. (ב) נבלה דל' דהו' כמו שנתקב' מחיים דעדיין לא גמר צו ממה וכו'.